

De Mænd, som ingen Stemme har

Taler
Bernhard Dunker

Dato
14 juni 1855

Sted
Christiania

Omstendigheter
Høyesteretts behandling av saken mot thranittene

1 Høist ærverdige Herrer, Rigets høieste dommere!

Førend jeg gaar ind paa Detaillen af det passerede ved Arbeidernes Centralmøde i Sommeren 1851, maa det være mig tilladt at forudskikke nogle Bemærkninger
5 om de Bestræbelsers Forhold til Staten og Samfundet, hvorfra hint Møde er udgaaet.

Vi er vistnok tilbøielige til i disse Bestræbelser for gennem Forening af fælles Kræfter at bevirke Forbedring i de Kaar, som man erkjender at trænge mest til
10 Forbedring; vi er vistnok tilbøielige til i saadanne Bestræbelser i og for sig at se fiendtlige Attentater mod den Samfundsorden, som for Tiden støtter sig til de bestaaende Love og Indretninger.

De udgaar jo fra lutter Mænd, som efter vor Forfatning og Love ingen Del har i
15 vor Statsforfatnings Velsignelser, ingen Stemme har hverken i Statens eller Kommunens Anliggender, - som altsaa alene skal adlyde og rolig vente paa, at de Forbedringer, som kan tilveiebringes i deres Kaar, de vil vi andre, de egentlige stemmeberettigede Medlemmer af Staten og Kommunen, det vil Staten selv gennem dens berettigede Organer nok af sig selv lade dem tilflyde som Gaver,
20 fordi vor egen Interesse tilsiger os, at alles Vel er til alles Bedste.

Men naar vi vil være billige og retfærdige, kan vi ikke vente, endnu mindre fordre, at de Samfundsklasser, som Staten har udelukket fra al Deltagelse og Indflydelse paa de Forhandlinger og Foranstaltninger, gennem hvilke
25 Befolkningens Vel skulde befordres og Skade afværges, at disse Samfundsklasser ikke skulde ønske selv at arbejde paa Forbedring i deres Kaar ved de samme Midler som de, hvorved de ser de privilegerede Stænder at arbejde for deres

Interesser.

30

Og om vi end antager, at vor Forfatning har truffet den bedste Grænse, som mulig er, ved at dele Menneskene i vort Land i dem, som har, og dem, som ikke har politiske Rettigheder og Stemmeret, saa kan vi dog ikke med Billighed fordre, at ogsaa de udelukkede skal være af samme Mening herom, og ikke ønske
35 at delagtiggjøres i de Goder, som vi nyder.

Den Ret og Adgang til at indflyde paa de Foranstaltninger, hvorved Lov bygges og Institutioner reises til Værn for Menneskenes Vel, som efter Forfatningen tilkommer den Del af Samfundets Medlemmer, som paa Grund af deres
40 heldigere Stilling i det mindste maa forekomme de øvrige netop mindst at trænge til Statens Hjælp, denne Ret maa (forudsat at den er af reel Værdi og ikke en intetsigende Frase) nødvendigvis være Gjenstand for deres Eftertragten, som er udelukkede, - og vi vilde selv være slet tjent med, at politisk Stemmeret i Staten og i Kommunen ansaaes som en Gjenstand, man var lige vel tjent med at
45 have eller ikke have.

Det er altsaa ikke andet end en sund Ytring af Nationens Liv og Forfatningens Trivsel, at de lavere Klasser, navnlig Arbejderklassen, ønsker ogsaa at stedes til Delagtighed i Statsforfatningens Goder.

50

Heller ikke er det til de begunstigede alene, at Gud siger: Hjælp dig selv, og jeg vil hjælpe.

Vistnok er vi tilbøielige til at tro, at vi, de privilegerede Stænder, og at de, der sørger for Staten i det store, vil gjøre endnu mere og vil hjælpe de undertrykte, de under Armod, Trang og Uvidenhed lidende, uden at de behøver at hjælpe sig selv.

Men naar vi vil være billige og retfærdige, saa maa vi erkjende, at den Naturlov, som Gud har lagt i den hele Skabning: "Hjælp dig selv, saa vil dig blive hjulpet", at denne Naturlov er lige saa sand og rigtig for Arbeideren som for den stemmeberettigede Borger.

Saasnart derfor Arbejdsklassen har hævet sig til et saadant Standpunkt, at den
65 begynder at indse, at Forsynet ikke har indskrænket Adgangen til at nyde godt af Civilisationens Goder til enkelte privilegerede Klasser alene, men at Livets

Goder ogsaa til en vis Grad er tilgængelige for den, saa er deraf en naturlig
Følge, at den maa se sig om efter Midler til at blive delagtig i disse Goder og at
70 hæve sig til et lignende Standpunkt som det, hvorpaa den ser Statens andre
Stænder.

Men saasnart den indser dette og føler denne Trang, er det ogsaa naturligt, at
den ikke kan lægge Hænderne i Skjødets og vente roligt paa, at de Goder, den
75 attraar, skal af sig selv blive den givne. Visselig har vi i de senere Tider gjort
overmaade meget for de lavere Stænder og blandt andet endog ved Oprettelse af
lignende Associationer som den, der er Gjenstand for Justitiens Forfølgelse
under nærværende Sag.

80 Vi har saaledes oprettet Selskaber til Bedste for Forbrydere, der er løsladte af
Straffængslerne, og for moralsk fordærvede Børn.

Vi har stiftet Centralselskaber med Filialafdelinger over hele Riget, og vi
foranstalter stadig Kjæmpedemonstrationer ganske paa samme Maade, som
85 Arbejderne her har gjort, for ved vort Eksempel at lære de fattige Klasser at
afholde sig fra Brændevinet, ligesom vi gjør.

Men det er dog ikke mere end naturligt og rimeligt, at de lavere Klasser ønsker
selv at arbejde paa at sætte sig i en saadan Stilling, at deres Børn ikke skal
90 tiltrænge Omsorg fra Selskaberne for de moralsk fordærvede, og at de selv kan
ved deres Arbejde blive sat i Stand til at skaffe sig det samme Ækvivalent for
Brændevinet i et Glas Vin og andre gode Ting, som vi har, og som det
forekommer dem, at vi har uden Arbejde.

95 Det ligger ogsaa i Sagens Natur, at en saadan Bestræbelse fra først af maa være
fuld af Feil og Daarskaber baade i Tendents, Anlæg og de Midler, hvorved den
vil virke. Var en saadan Bestræbelse i Stand til at optræde som myndig Mand
med al den Moderation, og al den Sikkerhed, hvormed de privilegerede Klassers
Associationer optræder, saa vilde det jo ikke alene være ude med vore Privilegier,
100 men vi vilde jo ikke kunne forsvare saa længe at have beholdt for os selv alene,
hvad der med Ret og Skjel tilkom vore udelukkede Medborgere lige saa vel som
os.

Men er selv de bedste og klogeste Mænds første Forsøg i Almindelighed
105 mangelfulde, saa maa dette endnu mere være Tilfældet med de første Forsøg,

som Arbeidsklassen gjør paa selv ved egen Kraft at hæve sig til en værdigere Stilling.

110 De har indrettet sig efter vort Eksempel med Association, Deliberationer, Taler og Debatter, og de har troet at kunne skaffe sig nogen Betydning ved det eneste, hvori de er overlegne, Antallet.

Men de har ogsaa skaffet sig en Presse for derved gjensidig at belære hinanden,
115 ligesom vi gjør indbyrdes mellem os - thi vi skriver ikke for Arbeiderklassen.

Det har været en naturlig Følge af de Forhold, hvorunder, og de Kræfter, hvormed en saadan Bestræbelse fra først af maa virke, at dens Feil, Daarskaber og Dumheder først kom tilsyne, og at Ukrudtet voksede frodigt og straks,
120 medens den gode Sæd behøver Tid til at skyde frem og endnu længere til at kunne kvæle Ukrudtet omkring sig.

Jeg er af den Mening, at havde man ladet Naturen have sin Gang, saa havde den gode Sæd vundet Seir over Ukrudtet uden Hjælp af Justitsens Gartnerkniv.

125 Jeg tror, at Arbeiderbevægelsens Høvdinger eller betroede Mænd allerede nu ved Centralmødet i Kristiania havde lært saa meget sandt og nyttigt og var blevne aflærte fra saa mange vildfarende Forestillinger om baade Arbeidernes Forhold ligeoverfor de andre Samfundsklasser og om hvilke de Midler er, ved
130 hvilke Arbeiderne skal kunne hæve sig til en heldigere Stilling end de hidtil har indtaget, at de Daarskaber, som Justitsen under nærværende Sag gennem saa gigantiske Foranstaltninger forfølger, aldrig mere vilde være bleven gentaget, om Staten havde seet det hele an med et overbærende Smil, i Stedet for at nu selve Forfølgningen har tildels drevet uskadelige Daarligheder ind over det
135 kriminelle Gebet.

Det Synspunkt, hvorfra den hele Bevægelse bør betragtes, og hvorfra de høistærværdige Herrer visselig vil betragte den, er derfor ikke det, at Arbeiderne er optraadte som vore, de privilegerede, af Forsynet, af Lykken og Staten
140 begunstigede Stænders Fiender, og at vi eller Domstolene paa vore Vegne og som vore Repræsentanter skal bekjæmpe disse Fiender med Ild og Sværd; men den bør betragtes som en i og for sig rosværdig Bestræbelse fra Arbeidernes Side efter at delagtiggjøres med os i den Civilisationens Lykke, som vi ikke ønsker længere at beholde for os selv, end til vore mindre begunstigede Medborgere ved

Oplysning og Dygtighed gjør sig værdige til at dele den med os, en Bestræbelse, hvortil vi bør opmuntre og hjælpe dem, medens Domstolene kun nødtvungne og ugjerne anvender Lovens Straf der, hvor Loven klarlig og utvilsomt er overtraadt.

150

Kilde

155 Norsk Folkeblad, 24. aug. 1867.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/de-maend-som-ingen-stemme-har>

160

165

170

175

180